

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Микитей Артем	ІНСТИТУЦІЙНА АРХІТЕКТУРА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ СУДІВ	66
Мініцький Валерій	КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ: СИНЕРГІЯ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	70
Мозолюк-Боднар Людмила	ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ	74
Музиченко Ганна	ВЕТЕРАНИ ЯК НОВІ ПОЛІТИЧНІ АКТОРИ	77
Наумкіна Світлана	ВОЄННО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ АРХІТЕКТУРИ БЕЗПЕКИ В СХІДНІЙ ЄВРОПІ	81
Ніколаєва Майя, Кадук Наталя	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ ТА ДЕМОКРАТІЇ	85
Обухов Петро	МАНІПУЛЯТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИБОРЧИХ КАМПАНІЯХ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ЕЛЕКТОРАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ	88
Позняк Вікторія	РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСАХ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	92
Поляков Андрій	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ГЛАВИ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ГЕТЬМАНАТУ П. СКОРОПАДСЬКОГО	96
Приходько Сергій	ДЕМОКРАТІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ: КРИЗА ЛЕГІТИМНОСТІ	99
Рогоза Анна	ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: КОНСТИТУЦІЙНІ МОДЕЛІ РЕГУЛЮВАННЯ	102
Самойлов Олексій	КОНСЕРВАТИЗМ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГЛОБАЛЬНИХ ЗАГРОЗ	104
Сокур Олексій	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ: ДОСВІД УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ	106
Швець Світлана	ЦИФРОВА ПАРТИСИПАЦІЯ: ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ПРАВОВОГО НІГІЛІЗМУ	109
Яковлева Лілія	ЛЕГІТИМНІСТЬ ВЛАДИ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	111

СЕКЦІЯ 2. ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Астапова Діана	ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ЧЕСТІ, ГІДНОСТІ ТА ДІЛОВОЇ РЕПУТАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	116
Баймуратов Михайло, Кофман Борис	МІЛІТАРНИЙ МУНІЦИПАЛІЗМ: ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ІДЕНТИФІКАТОРІВ ФЕНОМЕНОЛОГІЇ	118
Балацька Анна	ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	126
Баранов Сергій	ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИРОБЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО - ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД	130

2. Скільки ветеранів отримає Україна після війни: у Кабміні назвали цифру. URL: <https://kurs.com.ua/novost/1422030-skolko-veteranov-poluchit-ukraina-posle-voini-v-kabmine-nazvali-cifru>

3. Ставлення громадян України до політичних сил, потреба в нових політичних силах та нових політиках (листопад 2025 р.): соціологічне дослідження. Центр Разумкова. 2025. 24 листопада. URL: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/stavlennia-gromadian-ukrainy-do-politychnykh-syl-potreba-v-novykh-politychnykh-sylakh-ta-novykh-politykakh-lystopad-2025r>

4. Public opinion in times of war: political preferences, trust, and ideological sentiments in Ukraine. *Westminster Foundation for Democracy*. 2024. 15 May. URL: <https://www.wfd.org/what-we-do/resources/public-opinion-times-war-political-preferences-trust-and-ideological>

5. Wiegink N., Sprenkels R. Beyond Reintegration: War Veteranship in Mozambique and El Salvador. *Development and Change*, 2020, 53(2), pp. 424–447. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/dech.12576>
DOI: <https://doi.org/10.1111/dech.12576>

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10-81-84>

Наумкіна С. М.,

доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна
ORCID ID: 0000-0002-2268-5181

ВОЄННО-ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НОВОЇ АРХІТЕКТУРИ БЕЗПЕКИ В СХІДНІЙ ЄВРОПІ

Повномасштабна агресія Російської Федерації проти України, що розпочалася 24 лютого 2022 року, стала визначальним фактором трансформації системи міжнародної безпеки та зумовила глибокі структурні зміни в архітектурі безпеки Східної Європи. Зазначені події продемонстрували кризу існуючих механізмів колективної безпеки, зокрема неефективність інструментів стримування агресії та обмеженість міжнародно-правових гарантій безпеки [1].

У сучасних умовах формування нової архітектури безпеки відбувається під впливом комплексу воєнно-політичних факторів, серед яких ключовими є: зміна балансу сил у регіоні, інституційна трансформація міжнародних безпекових організацій, зростання ролі національної стійкості держав, а також активізація регіональних форматів співпраці.

Одним із визначальних чинників є зміна стратегічного балансу сил у Східній Європі. Згідно з даними Стокгольмського міжнародного інституту дослідження проблем миру (SIPRI), у 2022–2023 роках спостерігалось суттєве зростання військових витрат держав регіону, що свідчить про їхню переорієнтацію на політику стримування та оборони [9]. Польща, країни Балтії та інші держави значно посилили свої збройні сили, що стало відповіддю на зростання загроз з боку Росії.

Ключову роль у трансформації безпекового середовища відіграє Організація Північноатлантичного договору. Прийняття нової Стратегічної концепції НАТО у 2022 році закріпило визначення Росії як «найбільш значної та прямої загрози безпеці союзників» [6]. У межах реалізації цієї концепції Альянс здійснив низку заходів, спрямованих на посилення східного флангу, зокрема розгортання додаткових бойових груп, збільшення чисельності сил швидкого реагування та підвищення рівня військової готовності.

Важливим елементом нової безпекової архітектури стало розширення НАТО за рахунок приєднання Фінляндії у 2023 році та Швеції у 2024 році, що суттєво змінило геополітичну конфігурацію регіону та посилило позиції Альянсу в Балтійському регіоні [7]. Це також свідчить про зростання довіри до колективних механізмів безпеки та переосмислення політики нейтралітету в умовах нових загроз.

Паралельно з трансформацією НАТО відбувається посилення безпекової складової Європейського Союзу. У 2022 році ЄС ухвалив документ «Стратегічний компас», який визначає основні напрями розвитку спільної політики безпеки та оборони [8]. У межах цього підходу передбачено створення сил швидкого розгортання, зміцнення оборонно-промислової бази та посилення координації між державами-членами.

Особливого значення набуває роль України як ключового елементу нової архітектури безпеки. Українська держава фактично стала форпостом європейської безпеки, стримуючи агресію Росії та забезпечуючи стабільність у регіоні. Водночас Україна трансформується з об'єкта безпеки на активного суб'єкта формування безпекових політик, що проявляється у розвитку стратегічного партнерства з НАТО та ЄС, а також у просуванні власних безпекових ініціатив [2].

Суттєвим компонентом нової архітектури безпеки є розвиток регіональних форматів співпраці. Зокрема, важливу роль відіграють такі ініціативи, як Люблінський трикутник (Україна–Польща–Литва), Ініціатива трьох морів та Бухарестська дев'ятка. Ці формати забезпечують додаткові механізми координації політики безпеки, сприяють обміну інформацією та посиленню військової взаємодії.

Окрему увагу слід приділити концепції національної стійкості (resilience), яка стала одним із ключових елементів сучасної безпекової політики. Відповідно до аналітичних матеріалів Національного інституту стратегічних досліджень, стійкість держави визначається здатністю ефективно реагувати на кризові ситуації, адаптуватися до змін та відновлюватися після впливу загроз [3]. Український досвід демонструє, що високий рівень суспільної мобілізації, ефективна взаємодія державних інституцій та підтримка міжнародних партнерів є критично важливими для забезпечення безпеки.

В умовах сучасних конфліктів значно зростає роль гібридних загроз, які поєднують військові та невійськові інструменти впливу. Кібероперації, інформаційно-психологічні кампанії, економічний тиск та енергетичний шантаж стають важливими складовими воєнно-політичного протистояння [5]. Це обумовлює необхідність формування комплексного підходу до безпеки, який передбачає інтеграцію різних секторів державної політики.

Крім того, важливим аспектом є трансформація міжнародно-правових механізмів забезпечення безпеки [7]. Порушення основоположних принципів міжнародного права, закріплених у Статуті ООН, зокрема принципів суверенітету та територіальної цілісності держав, продемонструвало обмеженість існуючих гарантій безпеки [10]. У зв'язку з цим актуалізується питання реформування міжнародних інституцій та створення нових механізмів забезпечення безпеки.

Суттєві зміни відбуваються також у сфері оборонно-промислової політики. Країни Європи активізують розвиток власного оборонного виробництва, зменшуючи залежність від зовнішніх постачальників та зміцнюючи стратегічну автономію. Це проявляється у збільшенні інвестицій у військові технології, розвитку спільних оборонних проєктів та модернізації збройних сил [8].

Узагальнюючи, слід зазначити, що формування нової архітектури безпеки в Східній Європі є багатовимірним процесом, який охоплює військові, політичні, економічні та соціальні аспекти. Війна в Україні стала каталізатором цих процесів, сприяючи переосмисленню підходів до забезпечення безпеки та формуванню нових механізмів міжнародної взаємодії.

Перспективи розвитку безпекової архітектури регіону пов'язані з подальшим зміцненням євроатлантичної єдності, інтеграцією України до європейських та євроатлантичних структур, а також розвитком національного потенціалу стійкості. Важливим завданням залишається створення ефективної системи гарантування безпеки, яка відповідатиме сучасним викликам та забезпечуватиме стабільність у регіоні.

Література:

1. Вінчук М. В. Виклики і загрози національній безпеці України в контексті посилення дестабілізуючого впливу чинників війни. *Національна безпека: загрози та виклики : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації*, 1 квітня – 12 травня 2024 року. Львів – Торунь: Liha-Pres, 2024. С. 38-40 (256 с.)
2. Про внесення змін до Стратегії національної безпеки України. Президент України; Указ від 06.01.2025 № 16/2025. 6 січня 2025 р. Стан: Чинний.
3. Резнікова О. Національна стійкість в умовах безпекового мінливого середовища. Київ: НІСД, 2022. <https://doi.org/10.53679/NISS-book.2022.01>
4. Турчин Я., Івасечко О. Виклики для співпраці держав-учасниць формату Бухарестської дев'ятки в умовах еволюції безпекових загроз на східних кордонах. *Гуманітарні візії*. 2022. Т. 8. № 1. <https://doi.org/10.23939/shv2022.01.007>
5. European Union Agency for Cybersecurity (ENISA). Threat Landscape (from July 2022 up to June 2023). №2580. 2023
6. NATO enlargement: Finland and Sweden. Research Briefing 11 March 2024 Number 9574 by Louisa Brooke-Holland.
7. NATO 2022 STRATEGIC CONCEPT Adopted by Heads of State and Government at the NATO Summit in Madrid 29 June 2022.
8. José Luis Pontijas Calderón. A strategic compass for security and defense of the European Union. Another document? Brussels, 2022.
9. Ten Challenges for the UN in 2025-2026. Special briefing. № 13. 09 September 2025.
10. Trends in World Military Expenditure, 2023. /Nan Tian, Diego lopes da Silva, Xiao liang and lorenzo Scarazzato/. SIPRI Fact Sheet, April 2024.

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції